

Žampach a jeho poslední majitelé

Území nacházející se na úpatí Orlických hor (Podorlicko) je známé svými přírodními krásami, ale i řadou historických památek. Jednou z nich je zřícenina hradu Žampachu nedaleko Letohradu (okres Ústí nad Orlicí). Nepatrné zbytky starého středověkého hradu se nacházejí na zalesněném kopci nad vesničkou stejného jména. Podle pověsti byl sídlem loupeživého rytíře Pancíře, kterého dal císař Karel IV. Oběsit na zlatém řetěze. ¹⁾

Do druhé poloviny 16.století byl centrem rozsáhlého panství, které se rozkládalo v horním povodí Divoké a Tiché Orlice. V té době bylo rozděleno na čtyři samostatné díly. Žamberecký, králický, kyšperecký a nejmenší byl žampašský díl. ²⁾ Skládal se jen z několika vesnic. ³⁾ Hrad byl později opuštěn a spustl. Proto je na konci 17.století pod kopcem vybudován raně barokní zámek, jehož budova s přístavbou z konce 18.století a také z nedávné doby slouží dnes jako Ústav sociální péče. ⁴⁾

Od svého vzniku patří žampašské panství řadě majitelů ⁵⁾, až ho nakonec roku 1884 kupuje i se zámkem od Františka rytíře von Hapfen za 70 000 zlatých ANNA GUSTAVA ŽOFIE hraběnka LÜTZOWOVÁ, rozená baronka von BORNEMANN⁶⁾.

Rod Lützowů pochází z Meklenburska a je slovanského původu. Jedna větev se na konci 17.století usadila v Čechách.⁸⁾ Její zakladatel, Gottfried svobodný pán von Lützow, koupil r.1698 panství Doupov (okres Karlovy Vary) a Jindřichovice (okres Sokolov)⁹⁾, které jeho potomci vlastnili až do r.1780.¹⁰⁾ Nedlouho před příchodem do Čech byl Gottfried povýšen do stavu říšských hrabat (r.1698) a r.1695 do stavu českých hrabat.¹¹⁾ Tato větev později vymřela. V Čechách v té době žila druhá větev rodu Lützowů. Byli to potomci Gottfriedova vnuka^{11a)}, kteří se výnosem z 20.10.1732 stali českými hrabaty a zároveň jim byl udělen český inkolát¹²⁾. Členy této větve najdeme hlavně ve státních a diplomatických službách. Z nich vynikl zejména Jeroným hr.Lützow, který od r.1818 vlastnil panství Lochovice (okres Beroun)¹³⁾. Roku 1815 byl krajským hejtmanem v bydžovském kraji¹⁴⁾, od r.1820 krajským hejtmanem v rakovnickém kraji¹⁵⁾, roku 1828 je pak krajským hejtmanem kouřimského kraje¹⁶⁾. Později se stal dvorním radou u zemského gubernina¹⁷⁾ a nakonec vicepresidentem c.k.generálního účetního ředitelství ve Vídni¹⁸⁾. Byl držitelem Leopoldova řádu a členem rady spolků a společností¹⁹⁾.

Jeho bratr Rudolf hr.Lützow sloužil jako vyslanec v Dánsku, Württenbersku, u Savojského královského dvora v Turíně a nakonec se stal vyslancem u papežské stolice v Římě. Byl držitelem řady rakouských ale i cizích řádů, členem několika spolků a společenství, mezi nimiž třeba připomenout Českou královskou společnost věd²⁰⁾. Mimo to stál mezi zakladateli Muzea království Českého. Za studijního pobytu Františka Palackého v Římě v letech 1837 a 1839 byl jeho účinným ochráncem a příznivcem.

Jeho syn Karel hr.Lützow s manželkou Karolínou, rozenou hr.Chotkovou žil na Jižní Moravě na Znojemsku²¹).

Do Východních Čech se Lützowové přistěhovali po roce 1861. Tehdy totiž zemřel František Antonín Libštejnský-Kolovrat, jako poslední člen rodu. Z rozsáhlého majetku, který po něm zůstal, panství Borohrádek a Vamberk, zdědil jeho vnuk František hr.Lützow²²). Sestra Františka Antonína hr.Libštejnského z Kolovrat byla provdána za Jeronýma hr.Lützowa.

Po Františkově smrti roku 1897 obě panství zdědila manželka Anna rozená Seymourová. Když i ona roku 1911(?) zemřela, Borohrádek a Vamberk připadly synovi Dr.Františku hr.Lützowovi pánu na Žampachu. Po získání Borohrádku a Vamberka všechna panství spojil. To trvalo až do r.1932²³).

Dr.FRANTIŠEK JINDŘICH JERONÝM VALENTIN hrabě LÜTZOW z DREYLÜTZOW a SEEDORF se narodil 21.března 1849 v Hamburku, kde byl jeho otec rakouským vyslancem²⁴). Po absolvování univerzity ve Vídni a Innsbruku (1867-1871) vstoupil do rakouských diplomatických služeb. Od roku 1873 slouží nejprve jako atsché vyslanectví v Bruselu, později je diplomatem v Římě, Holandsku a Londýně. Také pobýval v Paříži, kde se seznámil s Annou baronkou von Bornemann. Na to se s ní 18.ledna 1881 oženil a opustil diplomatickou službu. Do r.1890 si však ponechal čestnou hodnost sekretáře při rakouském vyslanectví v Londýně. Užíval také čestného titulu komoří. Když roku 1884 koupila jeho manželka panství Žampach, je hned v následujícím roce zvolen za fideikomisní skupinu velkostatků do rakouské říše rady. Za krátko, r.1889 se však svého mandátu pro politické rozpory s konzervativní šlechtou vzdává a věnuje se výhradně studiu české historie a literatury. Své práce většinou publikoval v Anglii. Seznamoval tak tamější širokou veřejnost s našimi národními dějinami a kulturou. Angličtina byla téměř jeho mateřským jazykem. Matka pocházela ze starobylého anglického rodu Seymour, z něhož pocházela i jedna z žen anglického krále Jindřicha VIII, Jana Seymourová²⁵). Českou veřejnost naopak seznamoval prostřednictvím různých článků v Časopise Českého muzea, Lumíru a Pokrokové revuí s anglickou literaturou²⁶). Pořádal také různé přednášky o českých dějinách a literatuře v zahraničí. Například r.1912 uspořádal velké přednáškové turné do Spojených států. Přispíval tím k poznání našeho národa v cizině a vysvětloval zde jeho oprávněné snahy po sebeurčení. Svou práci charakterizoval slovy: „Hlavním účelem mého života jest opravdu ochrana české věci v cizině proti četným našim nepřátelům.“²⁷)

Rakouské úřady jeho činnost bedlivě a s nelibostí sledovaly. Napřed skrytě a později i zcela veřejně a důsledně. Dá se říci až za hrob. Zejména za jeho pobytu ve Švýcarsku r.1915²⁸). Také rakouský a říšskoněmecký tisk ho zuřivě napadal za to, že se hlásí k slovanskému původu. Obviňovali ho z renegátství ve službách češtví²⁹).

Za zásluhy o český národ a pozoruhodné historické dílo byl roku 1906 jmenován čestným doktorem filosofie na Karlově Univerzitě v Praze. O tři roky

později také Oxfordská univerzita ho vyznamenala titulem „Doctors of Lettrs“. Byl také členem Královské České společnosti nauk, členem České akademie, r.1906 čestným předsedou české výstavy v Londýně³⁰⁾ a čestným předsedou „Českého výboru Olympijského“. Vše možně pomáhal spolu s manželkou české výpravě na Olympijských hrách v Londýně r.1908. Mimo to byl členem řady dalších vědeckých společností a institucí doma i v zahraničí. Hlavní město Praha ho jmenovalo čestným občanem a dokonce po něm pojmenovalo jednu ulici. Dnes je to Opletalova ulice ústící na Václavské náměstí nedaleko muzea³¹⁾.

Za jeho života tichý a zapomenutý žampašský zámek ve svých zdech hostil nejednu významnou osobnost tehdejšího českého ale i světového kulturního a vědeckého života. Jezdil sem např. historik Dr.Josef Kalousek³²⁾. Zde na Žampachu také vzniklo nejedno literární dílo Dr.Františka hr.Lützowa. Tak r.1900 zde byl dokončen jeho anglický překlad Komenského díla „Labyrint světa a ráj srdce“, které pak bylo téhož roku v Londýně vydáno. Po dokončení rukopisu požádal učitele na Žampachu, aby k němu dvakrát v týdnu docházel a předčítal mu hlasitě originál „Labyrintu“. Pod dojmem slyšeného slova chtěl ještě hlouběji pochopit smysl tohoto významného díla³³⁾. Potom ještě spolu probírali Zoubkův životopis Komenského³⁴⁾ a úvahu Dr.Nováka o Labyrintu³⁵⁾.

V červnu r.1906 Dr.František hr.Lützow také zahajoval rakouskou výstavu v Londýně. Byl čestným předsedou „českého oddělení“. Za podporu české výstavy jako dar obdržel spolu s manželkou skvostnou příkrývku na stůl. V témže roce ho na Žampachu navštívili angličtí novináři a také delegace českých studentů, která měla v nedalekém Kyšperku(Letohradě) svůj sjezd³⁶⁾.

Celá česká veřejnost vzdávala Dr.Františku hr.Lützowovi čest a úctu za jeho národní snahy. Jen na Žampachu nebyl nijak oblíben a obec byla proti němu zaujatá. Místní řídící učitel ve školní kronice k tomu napsal: „V místní zdejší obci nemá vyznamenání tu dostatečného smyslu, spíše odpor.“⁴⁰⁾

Z čeho tento odpor pramenil se nedá dosti spolehlivě určit. Snad to byly časté vzájemné spory mezi správou panství a Žampašským obecním zastupitelstvem. Kdo měl na těchto sporech větší vinu nelze říci. Jistý podíl jistě měla správa panství, zejména její němečtí správci, kteří ve všech sporech vystupovali jako zástupci majitele. Přímý podíl Dr.Františka hr.Lützowa nebo jeho manželky na sporech zatím nebyl zjištěn. Svou část viny má také „selská hrdost“ starosty a obecních představených, kteří se nedělali velké starosti se správným úřadováním v obci a vše vedli „po sousedsku“, zejména vedení účtů nebylo vždy v pořádku. Když byli na nepořádky upozorňováni nebo byla na ně pro tyto nepořádky podána žaloba, cítili se uraženi. Z toho všeho pak vzniklo mezi oběma stranami napětí, trvající řadu let⁴¹⁾.

Na začátku první světové války byl Dr.František hr.Lützow vážně nemocen. Také pronásledování rakouskými úřady bylo značně citelné. Například mu byl z velké části konfiskován text jeho knihy s názvem „Čechy, nástin historický“, vydané r.1911

v Hradci Králové. Otevřeně v této knize kritizoval členy habsburské dynastie v minulosti a rakouskouherskou politiku. Také jeho korespondence byla prohlížena a konfiskována⁴²). Proto odjel koncem roku za manželkou do Švýcarska, kde 13.ledna 1916 umírá. Avšak ani jeho pohřeb do rodinné hrobky se neodbyl bez zásahu úřadů. Dle nařízení se tohoto pohřbu mimo blízkých příbuzných nesměl zúčastnit nikdo jiný. Teprve později, 13.ledna 1919, při čtvrtém výročí úmrtí byla jeho památka uctěna při posmrtné oslavě za účasti řady významných osobností tehdejších československých politických, vědeckých a společenských kruhů⁴³). Jeho hrob pak v průběhu doby navštívila i řada významných zahraničních návštěv. Roku 1920 to byl například anglický spisovatel H.G.Wells se synem⁴⁴).

Univerzální dědičkou jeho majetku v hodnotě 1,003.421,05 korun (panství Vamberk, 1/3 domu ve Vídni, 1/8 panství Žampach, cenné papíry, uložené peníze, šaty, prádlo, zařízení zámku Žampach) se dle zanechané poslední vůle stala manželka Anna⁴⁵).

Knihovnu čítající 4000 svazků, včetně rukopisů prací, skříní a regálů na knihy odkázal Dr.František hr.Lützow knihovně Národního muzea. Zde je tento odkaz uložen dodnes a zachován v úplnosti⁴⁶). Jistou částkou peněz (500 liber) pamatoval také na domácího tajemníka (hofmistra) Franka Munro. Na zřízení rodinné hrobky ve Vamberku odkázal částku 5 000 korun a na její udržování dalších 2 000 korun⁴⁷).

Spojená panství Žampach-Vamberk pak spravovala Anna hr.Lützowová sama. Narodila se 6.ledna 1853 v Hamburku. Její otec Askan Bornemann, býval ministrem meklenburské vlády. Anna hr.Lützowová na Žampachu žila jen část roku a vlastní správu panství ponechala správci (důchodnímu). V této době každoročně darovala bezplatně na vytápění místní školy 15m³ dřeva. Dalšími dary přispěla k obohacení školních sbírek⁴⁸).

Pozemková reforma v roce 1919 se majetku Anny hr.Lützowové nijak zvláště nedotkla. Pozemky byly sice zahrnuty do záboru, ale z neznámých důvodů byly z tohoto záboru propuštěny. Pouze asi 9ha 82 a bylo rozděleno mezi 17 zájemců⁴⁹). Manžela přežila o plných 16 let. Zemřela dne 18.dubna 1932 v Londýně. Pohřbena je v rodinné hrobce na hřbitově ve Vamberku. Zajímavé je její poslední přání. Před uložením do rakve ji totiž měly být otevřeny tepny. Patrně se jednalo, vzhledem k jejímu častému pobytu v Anglii, o nějakou mystickou záležitost. Mohlo se též jednat o zajištění proti zdánlivému úmrtí.

Před smrtí napsala závěť s několika dodatky.⁵⁰) Dle této závěti panství Žampach zdělila její neteř Jindřiška Henrieta hraběnka Lucchesi Palli kněžna Campofranco, rozená kněžna Salm-Salm (viz. rodokmen 1,2,3). Mělo rozlohu 414 ha. Oceněno bylo včetně zařízení zámku a dvora na 533 390,06 Kč. V pozůstalostním spise je zachován podrobný soupis zařízení zámku. Je z něj vidět, že zde byla řada cenných historických a uměleckých památek, nábytek, obrazy, rytiny apod... K Žampachu dostala od Vamberka ještě dvůr Bezděkov. Správcem panství a univerzálním dědicem

se stal manžel Jindřišky Karel hrabě Lucchesi Palli kníže Campofranco, bytem ve Weinburgu ve Štýrsku (viz. rodokmen č.4). Dle ustanovení poslední vůle Anny hr.Lützowové v případě, že by Jindřiška zemřela dříve než teta, měl Žampach i Bezděkov dostat její syn Alfréd (Alfrédo). Mimo to si přála, aby k svému jménu připojil „pokud to úřady dovolí“ jméno Lützow. Měla tím být uctěna památka zemřelého Dr.Františka hr.Lützowa a uchována kontinuita a jméno rodu Lützow. Jméno rodu Lützow v 30.letech převzali také jihomoravští Khuenové.⁵¹⁾

Ostatní majetek (panství Vamberk, 1/3 domu ve Vídni, šperky, sbírku stříbrných figurek a peněžní částky a cenné papíry) odkázala Anna dalším příbuzným a služebnictvu (viz.příloha 1). Mimo to „Husův fond“ v Praze dostal částku 100 000,- Kč na založení „Nadace Dr.Františka hr.Lützowa a jeho choti k podpoře chudých studentů“. Hlavnímu městu Praze odkázala sbírku starožitností. Jednalo se celkem o 109 kusů zejména delftské majoliky. Sbírká pak byla uložena v Muzeu hlavního města Prahy, z níž delftskou majoliku po čase převzalo Umělecko-průmyslové muzeum (ale jen cennější kusy). Zbytek byl předán státnímu obchodu se starožitnostmi.⁵²⁾

Při projednávání pozůstalosti uplatňovali své nároky také dědicové po sestřích Anny hr.Lützowové (viz.rodokmen 2). Žádali, aby z pozůstalosti byla vyloučena částka 56.916 říš. marek. Anna totiž po sňatku s Františkem hr.Lützowem dostala věno 93.000 říš. Marek, avšak s tím omezením, že v případě úmrtí bez zanechání dědiců (s Dr.Frant, hr. Lützowem děti neměli), musí se z věna vrátit matce nebo jejím dědicům výše požadovaná částka. Se zbytkem (36.000 říš. marek) mohla Anna naložit dle svého uvážení. Univerzální dědic nejprve tento požadavek odmítl, ale později uzavřel dohodu, dle které jim vyplatil částku 50.000 Kč. Tím byl jejich požadavek uspokojen.

Tak se Žampach roku 1932 dostal do rukou dalšího šlechtického rodu. Jeho nová majitelka, Jindřiška hr.Lucchesi Palli kněžna CAMPOFRANCO, rozená kněžna Salm-Salmová se narodila 21.června 1875 na zámku Anholt ve Westfálsku (viz rodokmen 3) a r.1907 se provdala za Karla hraběte Lucchesi Palli knížete Campofranco.

Rod hrabat Lucchesi Palli sídlící v té době v Brunnsee ve Štýrsku a v Benátkách (Pallazzo Vendramini) odvozuje svůj původ do Adinoluse, který žil v Luce za vlády langobradského krále Desideria. Rodová řada sahá až k Andresu Lucchesi Palli, který r.1067 přesídlil s králem Rogerem na Sicílii. Španělský král Filip IV. r.1625 udělil rodu pro prvorozeného syna sicilsko-španělský titul Principe di Campofranco a španělský král Karel II. r. 1699 přidal titul Duca della Grazia též pro prvorozeného člena rodu. R.1892 oba tituly potvrdil královský italský úřad Consula Araldica, který r.1895 udělil ostatním členům rodu titul Conte.⁵³⁾

Z tohoto rodu pochází významný italský diplomat Hektor (Ettone) Lucchesi Palli duca della Grazia (1806-1864). Jeho manželkou byla Marie Karolína vévodkyně de Bery, rozená princezna Bourbon-Sicilská (1798-1870).⁵⁴⁾

Po převzetí zámku rodina Karla hr.Lucchesi Palli trvale přesídlila na Žampach. Nijak výrazně se zde však neprojevila. Dvůr byl v té době pronajat a jen lesní hospodářství bylo vedeno v režii majitele. Karel zde pobýval do konce r.1938.⁵⁵⁾ Zřejmě v důsledku okupace Československa Německem Žampach opustil a již se sem nikdy nevrátil.

Krátce po osvobození, hned 14.května 1945, pod dojmem provolání proneseného Klementem Gottwaldem, přišli na zámek zástupci Národního výboru a prohlásili, že konfiskují statek i zámek ve prospěch československého státu.⁵⁶⁾ Dosavadní majitelce byl ponechán v zámku byt a některé potřeby pro domácnost (zelenina ze zahrady, palivové dřevo apod.). Dále měla dostávat měsíčně 4000Kčs. Proti tomuto postupu se však majitelka ohradila. Národní výbor na toto ohrazení reagoval velice podrážděně a odvolal všechny předchozí úlevy a uplatnil proti ní velice tvrdá opatření. Majitelka se opět odvolala. Zemský národní výbor v Praze pak opatření zrušil. Tím nastala doba dlouhých jednání jak ze strany majitelky, tak ze strany Národního výboru. Mezi tím Zemský národní výbor vydal dne 23.5.1946 výměr, dle kterého byla na panství Žampach uvalena národní správa jako na majetek osoby, o jejíž národnosti a státní příslušnosti není dosud rozhodnuto. Následovalo další odvolání majitelky i Národního výboru. To trvalo až do roku 1948. V té době byl již v platnosti nový zákon o revizi první pozemkové reformy č.142/47 Sb.

Jak již bylo uvedeno dříve, z neznámých důvodů bylo panství Žampach propuštěno při první pozemkové reformě r.1919 ze záboru. Toto rozhodnutí tehdejších úřadů bylo na základě zákona o revizi první pozemkové reformy rozhodnutím ministerstva zemědělství z 19.4.1948 zrušeno. Celé panství bylo vyvlastněno, pokud jeho rozloha přesahovala 50ha. Ty byly ponechány dosavadnímu majiteli. Tím byl spor o konfiskaci panství Žampach ukončen.

Přídělové řízení a parcelace velkostatku byla zahájena v červnu 1948. Přídělcenci převzali půdu dne 1.10.1948.

Na objekty zámku, získané na základě zákona o revizi první pozemkové reformy, byla rozhodnutím ONV v Žamberku z 20.6.1950 zavedena národní správa. Národním správcem byl ustaven Antonín Jirásek ze Žampachu. Zařízení zámku bylo sepsáno⁵⁷⁾ a odstěhováno⁵⁸⁾.

Zároveň na návrh místní rolnické komise v Žampachu Krajský národní výbor v Hradci Králové provedl dle zákona č.46/48 Sb. o nové pozemkové reformě výkup pozemků ponechaných dosud majitelce. Jednalo se asi o 46 ha, většinou lesa a luk. Důvodem výkupu bylo to, že majitelka na ponechaných nemovitostech sama osobně nikdy nepracovala a nemůže pracovat a práce na místě sama řídit. Z toho důvodu, že se zdržuje v cizině. Proto nemohla být považována za výkonného zemědělce. Proti tomuto rozhodnutí syn majitelky podal odvolání k ministerstvu zemědělství, ale to rozhodnutí KNV potvrdilo. Také žádost o ponechání alespoň 1 ha půdy a bytu v zámku pro syna majitelky byla zamítnuta.

Majitelka Jindřiška hr.Lucchesi Palii, kněžna Campofranco žila na Žampachu ještě v r.1947, ale později, patrně na počátku roku 1948, odjela za manželem do ciziny. Její syn Alfréd zde bydlel až do dubna 1948. Pak pobýval v Praze a také se léčil v Karlových Varech a Jánských Lázních.⁵⁹⁾ Na Žampachu bydlel ještě v září 1950.⁶⁰⁾ Koncem roku z ČSR odcestoval a žil pak dále ve Florencii (snad u rodičů). Později prý byl správcem domova důchodců v NSR. V Československu zůstala jeho sestra Alžběta, která žila v Praze, živila se jako švadlena.⁶¹⁾

V říjnu 1950 bal na Žampach přestěhován Charitní domov pro choré a přestárlé osoby z Ostrova u Karlových Varů.

Poznámky:

- 1) Pověst nedávno publikovala H.Lisická v knize „Z českých a moravských hradů, zámků a tvrzí“, Praha 1977, s.243-246
- 2) Sedláček A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl II., Praha 1883, str.119-131
- 3) Kolem r.1850 se žampašské panství skládalo z těchto vesnic: Žampach, Písečná, Dlouhoňovice, Hejnice, Křižánky (dnes část Hejnic). Hlavné (dnes část Žampachu) a Hnátnice. (Palacký F., Popis království českého, Praha 1848, s.155)
- 4) Pekař M.: Památky okresu Ústí nad Orlicí, Ústí n.O. 1969, s.51
- 5) Sedláček A.: l.c., s.139-140
- 6) OA Ústí n.O., fond ZDŠ (Obecná škola) Žampach – kronika školy, díl I., s.33
- 7) Sum A.: Dr.hrabě Lützow – památka českého vlastence, 1925
- 8) Gothaisches Genealogischen Taschenbuch der Gräflichen Häuser 1871, Gota 1871, s.501-502; dtto 1900, Gotha 1900, s.486-487
- 9) Sedláček A.: Místopisný slovník historický království českého, Praha 1908, s.161
- 10) Státní oblastní archiv Plzeň – průvodce po archivních fondech, svazek 3, Praha 1976, s.362-363
- 11) Gothaisches Genealogischen Taschenbuch der Gräflichen Häuser 1871, Gota 1871, s.501
- 11a) hr.Meraviglia Crivelli Rudolf Johan; Siebmachers grosses und allgemeines Wappenbuch, Band II, Der Böhmisches Adel, Norimberk 1880-1886, s.144-145
- 12) Gothaisches Genealogischen Taschenbuch der Gräflichen Häuser 1900, Gota 1900, s.486
- 13) Orth J.; Sládek F.: Topografický statistický slovník Čech, Praha 1870, s.391-392
- 14) Schematismus für des Königreich Böhmen 1815, Praha 1815, část II, s.23
- 15) Schematismus.....1820, Praha 1820, s.74

- 16) Schematismus.....1828, Praha 1828, s.52
- 17) Schematismus.....1820, Praha 1838, s.27; dtto 1842, Praha 1842, s.34
- 18) Handbuch des Königreiches Böhmen für das Jahr 1846, s.37
- 19) Handbuch 1846, l.c.
- 20) Hof und Staats Handbuch des Österreichischen Kaiserthumes, Vídeň 1847, s. 204; Riegrův slovník naučný, díl IV., Praha 1886
- 21) Skutil J.: Katalog moravských a slezských zemskodeskových držitelů, Vlastivědná ročenka OA Blansko, 1979, s.136; Procházka Roman Freiherr von, Genealogisches Handbuch erloschener böhmischer Herrenstandsfamilien, Neustadt an der Aisch 1973, s.58
- 22) Sedláček A.: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl II., Praha 1883, s.35
- 23) Státní archiv Zámorsk - průvodce po archivních fondech, Praha 1965, s.454-455
- 24) Život Dr.Františka hr.Lützowa podrobně popisuje J.Hajniš (Dr.František hrabě Lützow, Pokroková revue Nové Čechy, r.XVIII, č.8-10, s.191-201); Sum A. (Dr. hrabě Lützow - památce českého vlastence, 1925). Viz též Ottův slovník naučný, díl XVI, Praha 1900, s.481
- 25) Ottův slovník naučný, díl , Praha 1904, s.914-915
- 26) Stručný soupis prací Dr.Františka hr.Lützowa uvádí A.Sum (Hrabě Lützow - památce českého vlastence, 1923, s.13 a násl.)
- 27) Plesinger-Božinov M., l.c., s.195
- 28) Plesinger-Božinov M., l.c., s.195-200
- 29) Hajniš J., l.c.
- 30) Hajniš J., l.c.
- 31) Sum A., l.c., s.63
- 32) Sum A., l.c., s.64-65
- 33) OA Ústí n.O. ZDŠ (Obesná škola) Žampach - kronika školy, díl I., s.79
- 34) Zoubek F.j.: Život Jana Amose Komenského, Praha 1892
- 35) Novák J.V.: Labyrint světa a ráj srdce J.A.Komenského a jeho vzory; Časopis českého muzea 1895, s.56-70, 190-211, 452-466
- 36) OA Ústí n.O. ZDŠ (Obecná škola) Žampach - kronika školy, díl I., s.42, 46, 56, 59, 61, 62, 78
- 37) dtto s.60, 62, 86
- 38) dtto s.79
- 39) dtto s.111
- 40) dtto s.95
- 41) Podrobné vysvětlení vzájemného vztahu obou stran by si vyžádalo samostatnou studii. Řada dokumentů k této problematice je obsažena v Kronice obecné škola Žampach, díl I., v zápisech ze schůzí obec. zastupitelstva a rady v Žampachu a také mezi písemnostmi okresního zastupitelstva v Žamberku. Uvedené prameny jsou uloženy v OA Ústí nad Orlicí.

- 42) Sum A., l.c., s.57-58, 69-81
- 43) Sum A., l.c., s.17-51
- 44) Pvel V.: Vamberk – město krajek a živého průmyslu, Vamberk 1965, s.37
- 45) Okresní soud Ústí nad Orlicí, pozůstalostní spis bývalého okresního soudu v Žamberku, sign. D 15/33
- 46) Dopis Knihovny Národního muzea v Praze autorovi z 15.7.1980
- 47) Viz pozn. 45
- 48) OA Ústí n.O., fond ZDŠ (Obecná škola) Žampach, Kronika školy díl II, šk.r.1929/30, šk.r. 1931/32
- 49) Voženílek J.: Předběžné výsledky československé pozemkové reformy, Praha 1930, s.180-181. Kolem r.1902 mělo panství Žampach rozlohu 431 ha 47 a, z čehož více jak $\frac{3}{4}$ byly lesy (Titla I., Schematismus a statistika statků a velkých rustikálních v království českém, Praha 1902, s.287)
- 50) Okresní soud Ústí n.O. pozůstalostní spis býv. okresního soudu v Žamberku, sign. D 143/32. Odtud jsou čerpány informace o dědictví a dědicích po Anně hr.Lützwové
- 51) Polišenský J.: Genealogie, rodopis v její dnešní podobě, Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze, řada 3, sešit 1 (únor 1974), s.5
- 52) Dopis Muzea hlavního města Prahy autorovi z 24.7.1980
- 53) Gothaisches Genealogisches Taschenbuch....Jahrbuch 1900, Gotha 1900, Dritte Abteilung – genealogie von anderen, nicht souveränen fürstlichen Heüsern Europa, s.292
- 54) Malý Ottův slovník naučný, Praha 1900, díl II, s.87
- 55) Od té doby žil zřejmě v Itálii. Jeho jméno se od r.1939 na Žampachu nevyskytuje. V Itálii vlastnil statek o rozloze 100 ha, kde patrně dožil až do smrti (OA Ústí n.O., fond ONV Žamberk, sign.562).
- 56) Prameny o konfiskaci panství Žampach se nacházejí ve fondech ONV Žamaberk, sign.562, MNV Žampach – složka s názvem velkostatek Žampach, ZDŠ (Obecná škola) Žampach – kronika školy, díl III. Jsou uloženy v OA Ústí nad Orlicí
- 57) Podrobný popis zařízení se zachoval ve fondu ONV Žamberk, sign.367 (uloženo v OA Ústí n.O.)
- 58) Dle sdělení Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje z 4.8.1980 a 18.8.1980 je některý nábytek ze zámku v Žampachu uložen v depozitáři na státním zámku Hrádek u Nechanic.
- 59) OA Ústí n.O., fond MNV Žampach, velkostatek Žampach – konfiskace
- 60) OA Ústí n.O., fond ONV Žamberk, sign.367
- 61) Za toto sdělení děkuji řediteli Ústavu sociální péče v Žampachu s.Jiřímu Dostálkovi

Příloha 1

Přehled dědiců po Anně hr.Lützowové

Jméno dědice	Dědictví
1) synovec František princ Salm-Salm	třetina domu ve Vídni a 300.000 Kč
2) neteř Olga princezna Lichtenštejnská, roz. hr.Pücklerová	panství Vamberk, mimo dvora Bezděkov
3) neteř Žofie hr.Wickemburgová, roz.hr. Pücklerová	100.000 Kč
4) neteř Anna hr.Czernínová, roz. baronka Kopfingerová	50.000 Kč
5) Jindřich hrabě Dobřenský z Dobřenic	100.000 Kč
6) neteř Tristan hr.Du Perier de Larsan, roz.Dodun de Keroman	100.000 Kč
7) tajemník Frank Munro	150.000 Kč, obsah jeho pokoje na zámku Žampach a všechny ozdoby-hodiny nacházející se v ložnici a přilehlé pracovně a všechny drobnosti na stolech a na stojanech s knihami. Dále pak sbírku stříbrných figurek zvířat a 2/3 majetku v cizině.
8) správkyně domácnosti Anežka Mortlock	50.000 Kč - společně s komornou 1/2 šatstva, kožichů a prádla. Dále pak z majetku v cizině 200 liber šterlinků
9) komorná Leopolda Štanclová	10.000 Kč a 1/2 zanechaného šatstva, kožichů a prádla
10) společnice Konstancie kontesa of Schaftesbery	všechny šperky nacházející se v ČSR a v cizině a 1/3 majetku v cizině

Rodokmen č.4 - Lucchesi Palli kníže Campofranco

Ettore Carlo (Hektor)
 * 18.7.1806
 + 1.4.1864
 ∞ 14.12.1831
 † Marie Karolína roz. princezna
 Bourbon-Sicilská, ovdovělá
 † vévodkyně de Berry
 * 5.11.1787
 + 16.4.1870

Marie Klementina * 14.11.1835, Gratz + 31.8.1896, Vincenza ∞ 30.10.1856, Brunnee † Camillo conte Zilberdi-Verme	Marie Františka * 12.10.1836, Gratz ∞ 21.6.1860, Brunnee † Karlo Alberto Massimo kníže Arfoli * 3.12.1836, Řím	Marie Adinolfo * 10.3.1840, Gratz ∞ 7.10.1860, Brunnee † Nicolette Lucrecie kněžna di Santimo * 2.12.1841
---	---	--

Enrico * 19.8.1861, Brunnee ∞ 26.7.1892, Vídeň † Maria Raineria hr. Waiddeck + 21.7.1872, Lucern	Maria * 19.9.1862, Brunnee	Blensche * 13.3.1865, Brunnee ∞ 28.9.1889, Brunnee † Jiří Salm- Reifenschied- Krautheim * 2.11.1864, Thurn u Gratzu	Karel * 22.12.1868, Brunnee ∞ 25.10.1893, Praha † Sidonie hr. Furfkirchen * 25.7.1872 + ?	Pietro * 7.2.1870, Řím	Karolína * 2.3.1872, Gratz ∞ 20.4.1899, Benátky † Rudolf hr. Enzenberg * 19.5.1868 Schwarz	Gabriela * 9.3.1875, Brunnee ∞ 21.2.1898, Janov † Girolamo conte Brandolth
--	----------------------------------	--	---	------------------------------	--	---

1) ∞ 25.10.1893,
2) ∞ 14.1.1907
† Jindřiška
Salm-Salm
* 21.6.1875,
Anholt

majitelé Žampachu potvrzení

Marie Františka * 8.8.1894, Brunnee	Roberto * 5.1.1897, Brunnee	Alžběta * 22.12.1907, Brunnee	Alberto * 30.10.1916, Weinburg
---	-----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

Rodokmen č. 3 - Salm-Salmové

Alfréd, kniže SAIM-SAIM
 *13.3.1846, Aholt
 +18.10.1869, Víden
 v Rosa hr. Intzowgová
 *31.3.1850, Víden

Emanuel
 *30.11.1871,
 Munster i.W.

Marie
 *20.2.1874,
 Aholt
 jeptiška
 kláštera
 Sacre-Cour
 v Neepoll

Henrieta
 Jindřiška
 *21.6.1875,
 Aholt

*14.1.1907
 v Karel hr.
 Inochesi Palis
 kniže

Campofranco
 *22.12.1868,
 Brunsee

František
 *29.8.1876,
 Aholt

Alfred
 *26.11.1879,
 Aholt

Rosa
 *21.3.1878
 Aholt
 v hr. Solms-
 Loubach

Augusta
 *6.1.1881
 Aholt
 v hr. Nesselrode

Marie Sabriela
 *31.8.1913

Marie Kristina
 (Rosa)
 *21.12.1914

Marie Augusta
 *14.1.1916

Isabela
 *1903

Rosemary
 *1904

Nikolaus Leopold
 *1906

Cecilie
 *1911

František Josef
 *1912

majitelé Žampachu potvrzení

Rodokmen č.2 - Bornemanové

Askan von BORNEMANN
✧ Jiřina von Gumpel
+ 22.5.1910, Drážďany

Zofie Emilie Karla	Jindřiška Jiřina Julietta	Anne Zofie Gustava
* 23.2.1846, Hamburk ✧ 22.10.1866 ψ Otto Bohumil Kristián von Bülow	* 22.3.1847, Hamburk ✧ 16.10.1930 ψ Evžen von Kopfinger	* 16.1.1863, Hamburk + 18.4.1932, Londýn ✧ 18.1.1881, Londýn ψ František hr. Lutzow * 21.3.1849, Hamburk + 13.1.1916, Teriftet

majitelka Žampachu podtržena

Rodokmen č.1 - Lützowové

